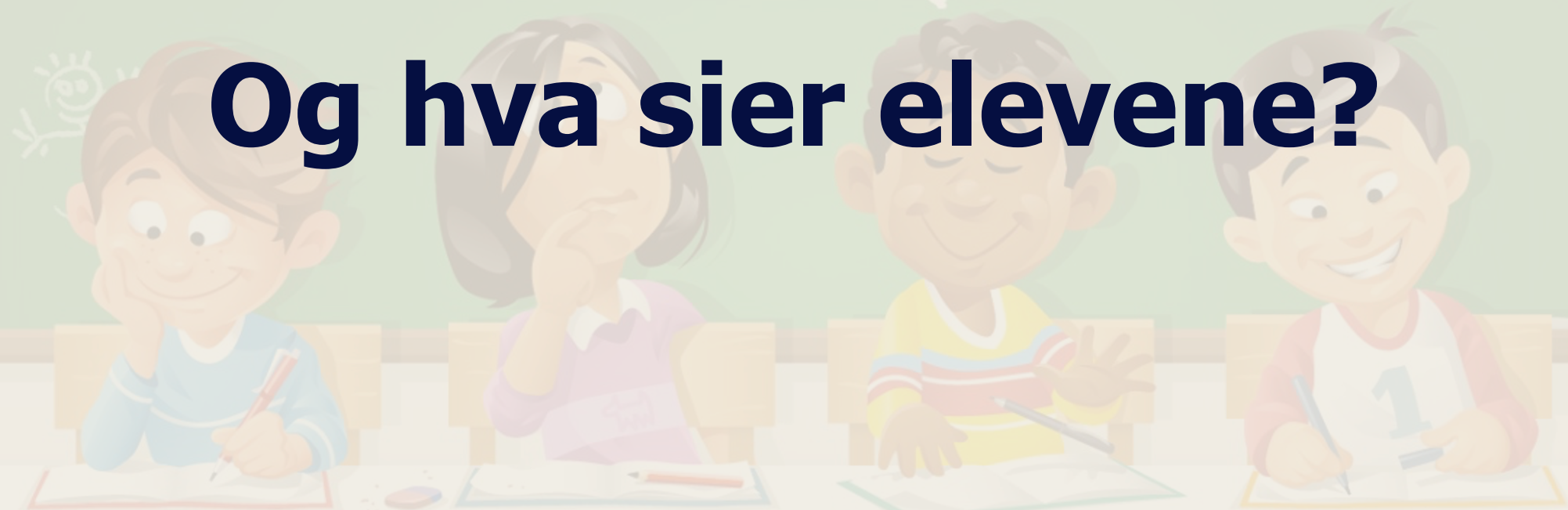

MELLOM

Ingeborg Marie Jensen:

Motiverende tekstarbeid på mellomtrinnet

Og hva sier elevene?

Lesesenteret
Nasjonalt senter for
leseopplæring og leseforskning

Universitetet i Stavanger

Ingeborg Marie Jensen, PhD-stipendiat

Og hva sier elevene?

Fokusgruppeintervjuer på mellomtrinnet om faglig praksis
i matematikk, norsk, naturfag og samfunnsfag

Vilkår for dialog og elevengasjement

- 1. Hvordan erfarer elever roller og faglig praksis i fire fag?**
- 2. Hvilke muligheter erfarer elevene at de har for dialog og medvirkning i klasserommet?**

Fagfornyelsen

- Læreplanen legger vekt på dannelse, demokrati og medborgerskap
  - Åpner for progressiv og dialogisk undervisning, medvirkning og muntlighet
- (Udir, 2020)

- Usikkerhet om hvordan læreplanen kan tas i bruk i undervisningen?
- (Nordberg et al., 2021)

- «Elevene kjeder seg, skulker skolen og mistrives»
  - Fagfornyelsen kan gjøre undervisningen mer relevant og verdifull
- (Nyhus & Talsethagen, 2020)

Dialogisk pedagogikk

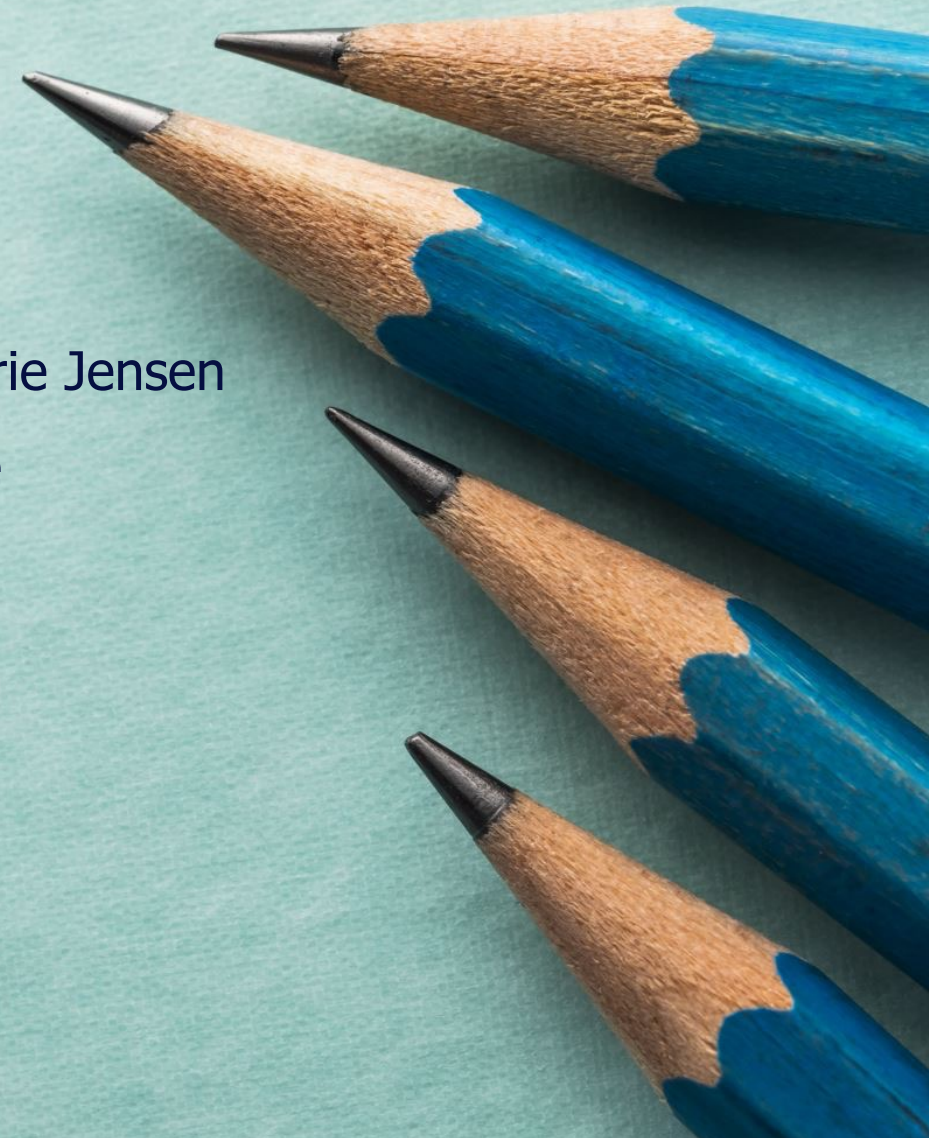

- Knyttet til elevenes utvikling, kritisk tenkning og problemløsning (Wegerif, 2013)
- Handler om å uttrykke egne tanker i sitt eget språk, relasjoner og eierskap

(Asterhan, Howe, Lefstein, Matusov & Reznitskaya, 2020)

Elev-intervjuene

- Forskere: Professor Åse Kari H. Wagner og Ingeborg Marie Jensen
- Åtte fokusgruppeintervjuer med 5-6 elever i hver gruppe
- Oktober og november 2021
  - Skole 1: Matematikk, to grupper, 7. trinn
  - Skole 2: Samfunnsfag, to grupper, 7. trinn
  - Skole 3: Naturfag, to grupper, 7. trinn
  - Skole 4: Norsk, to grupper, 6. trinn

Gjennomføringen

- Én time semistrukturert med en kjøreplan
- 21 utsagn om faget (Bundsgaard, 2021) på ark. Felles gjennomgang.
- Tusjet ut hva de gjør mye eller aldri/lite.
- Runde rundt bordet + diskusjon
- Hva er praksis i faget?
- Hva gjør læreren, hva gjør elevene?
- Om det er noe de skulle de ønske var annerledes?
- Opptak med video og lyd, transkripsjoner, feltnotater (skjema) og narrative oppsummeringer

Naturfag

To grupper på fem elever

Mest:

- Arbeide med oppgaver på egen hånd
- Bruke digitalt utstyr
- Lytte til lærerens undervisning eller forklaring
- Se animasjon eller video

Minst:

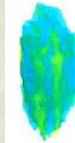
- Besøke steder hvor de arbeider med naturvitenskapelige utfordringer
- Bruke laboratorieutstyr etter instruksjon
- Bruke utstyr til undersøkelser utenfor skolen
- Bruke verktøy

10

NATURFAG: Hva gjør du mest av når du har naturfag?

Velg ut 3 setninger som best beskriver naturfag-undervisningen (gul tusj).

Velg ut 4-5 setninger som ikke så godt beskriver naturfag-undervisningen (blå tusj).

- Arbeider i grupper med åpne oppgaver
- Arbeider på egen hånd med åpne oppgaver
- Arbeider med oppgaver på egen hånd
- Besøker steder hvor de arbeider med naturvitenskapelige utfordringer
- Bruker digitalt utstyr
- Bruker laboratorieutstyr etter instruksjon
- Bruker utstyr til undersøkelser utenfor skolen
- Bruker verktøy
- Bygger modeller
- Planlegger undersøkelser
- Diskuterer et faglig tema eller resultat
- Får idéer til undersøkelser
- Planlegger og utfører egne eksperimenter
- Gjør forsøk etter oppskrift
- Gjør undersøkelser i naturen
- Lager film, animasjon eller video
- Leser i bok eller på skjerm
- Lytter til lærerens undervisning eller forklaring
- Gjør målinger av noe etter instruksjon
- Presenterer resultater
- Ser animasjon eller video

Naturfag

Ønsker evt annerledes:

- Besøke museer eller «vitenskapelige plasser»
- Gjøre eksperimenter
- Gå ut og forske
- Være ute i naturen
- Mindre bruk av iPad

og gjøre mer forsøk
~~gjøre~~ mer ute
og gjøre
o Ikke se så mye på iPad

Matematikk

To grupper på fem elever hver

Mest:

- Arbeide med oppgaver på egen hånd
- Løse regnestykker med en metode jeg kjenner fra før
- Formulere og løse problemer fra min egen hverdag (forstått som tekststykker)

Minst:

- Vi har av og til ute-matematikk
- Får ideer til utforskning
- Utforsker et matematisk problem og gjetter på svaret
- Utvikler egne formler og strategier

tlew 6

MATTE: Hva gjør du mest av når du har matte?

Velg ut 3 setninger som best beskriver matte-undervisningen (gul tusj).
Velg ut 4-5 setninger som ikke så godt beskriver matte-undervisningen (blå tusj).

- Arbeider i grupper med oppgaver som kan løses på ulike måter
- Arbeider med oppgaver på egen hånd
- Arbeider med oppgaver som kan løses på ulike måter
- Får ideer til utforskning
- Forklarer hvorfor hypotesene mine er riktige eller gale
- Formulerer og løser problemer fra min egen hverdag
- Formulerer selv ligninger ut fra en historie eller egen hverdag
- Løser et problem på egen hånd uten at læreren har forklart hvordan det skal løses
- Løser ligninger og ulikheter
- Løser oppgaver ved hjelp av formler og metoder som jeg ikke har kommet fram til selv
- Løser regnestykker med en metode jeg kjenner fra før
- Lytter til lærerens undervisning eller forklaring
- Måler vinkler og lengder på figurer av firkanter, trekanter og lignende som jeg ikke selv har konstruert eller tegnet
- Øver på matematikk gjennom spill (f.eks. Multi Smart Øving)
- Øver meg i å bruke metoder fra boka eller læreren til å regne oppgaver
- Presenterer og diskuterer mine løsninger
- Regner ut størrelsen på en vinkel eller side i en firkant eller annen figur
- Tegner figurer
- Utforsker et matematisk problem og gjetter på svaret
- Utvikler egne formler og strategier
- Vi har av og til ute-matematikk

Matematikk

Ønsker annerledes:

- Mindre bråk i timene
- Mer gruppearbeid
- Mer tid til å jobbe med Arbeidsplan
- Mer ute
- Flere avbrekk
- Færre oppgaver
- Tilpasning av nivå

mer stille
mer arbeid i grupper
få tid til a-plan i matten
litt mindre oppgaver

Samfunnsfag

To grupper, én på fem og én på seks elever

Mest:

- Arbeider individuelt med oppgaver
- Arbeider med presentasjon/framlegg
- Leser i bok eller på skjerm
- Lytter til lærerens undervisning eller forklaring

Minst:

- Lager video eller animasjon
- Produserer tekst til mottakere utenfor skolen
- Besøker et museum, monument e.l.
- Lærer gjennom spill, dataspill, rollespill m.m
- Bruker Google maps/kart

②

SAMFUNNSFAG: Kva gjer du mest av når du har samfunnsfag?

Vel ut 3 setningar som best skildrar samfunnsfag-undervisninga (gul tusj).

Vel ut 4-5 setningar som ikkje så godt skildrar samfunnsfag-undervisninga (blå tusj).

- Arbeider i grupper med oppgaver
- Arbeider individuelt med oppgaver
- Arbeider med å forstå andre menneske sine tankar, veremåtar og verdiar
- Arbeider med årsaker og konsekvensar
- Arbeider med årstal og tidslinjer
- Arbeider med omgrep og ordforråd
- Arbeider med presentasjon/framlegg
- Argumenterer og diskuterer i plenum
- Besøker eit museum, monument, ein stad eller liknande
- Bruker Google-maps/kart
- Gir respons på/diskuterer andre sine arbeid
- Lagar video eller animasjon
- Lærer gjennom spel, dataspel, rollespel mm.
- Les i bok eller på skjerm
- Lyttar til læraren si undervisning eller forklaring
- Produserer tekstar/dokumentar til mottakarar utanfor skulen
- Ser på film, dokumentar eller video
- Skriv fagtekstar
- Skriv tekstar som både bruker ord og bilete
- Søker etter informasjon
- Tolkar budskap/informasjon i kjelder (tekstar, filmar, bilete, tabellar mm.)

Samfunnsfag

Ønsker seg evt annerledes:

- Mer diskusjon
- Mer gruppearbeid
- Mer spill/konkurranser/quiz
- Mer ut på tur
- Besøke muséer o.l.

meir snakking, presentasjoner, gruppearbeid

Norsk

To grupper på fem og seks elever

Mest:

- Lytte til lærerens undervisning eller forklaring
- Lese i bok eller på skjerm
- Arbeide sammen med andre
- Skrive fortellinger eller noveller

Minst:

- Lage tekster til mottakere utenfor skolen
- Analysere reklamer, filmer eller hjemmesider
- Arbeide med staving
- Lese kritisk og danne meg min egen mening
- Lage video eller animasjon på datamaskinen
- Tolke budskap i litteratur eller film

Hev II

NORSK: Kva gjer du mest av når du har norsk?

Trekk alle orda opp i rutene. Set det som best skildrar norsk-undervisninga øvst. Set dei som ikkje så godt skildrar norsk-undervisninga nedst.

Analiserer reklamar, filmar eller heimesider

Analiserer romanar, dikt, noveller eller eventyr

Arbeider med grammatikk

Arbeider med oppgåver på eiga hand

Arbeider med presentasjonar

Arbeider med staving

Arbeider saman med andre

Argumenterer og diskuterer

Gir respons på andre sine arbeid

Les i bok eller på skjerm

Les kritisk og dannar meg mi eiga mening

Leiter etter informasjon

Lyttar til læraren si undervisning eller forklaring

Lagar tekstar til mottakarar utanfor skulen

Lagar video eller animasjon på datamaskinen

Skriv fagtekstar

Skriv fortellingar/noveller

Skriv tekstar som både bruker ord og bilete

Stillelesing

Tolkar budskap i litteratur eller film

Utviklar idéer

Norsk

Ønsker seg annerledes:

- Lese lenger i «Lesekvarten» (stillelesing)
- Skrive mer for hånd – mindre på iPad
- Mer fysisk aktivitet, også i norsken
- Gjøre noe «norsk-aktig» ute
- Jobbe mer sammen med andre

Lesing i norskfaget

- Lesing for kos eller avslapping
- Lesing som trening i å lese
- Lesing relatert til et tema
- Lite analyse
- Lite samtale om tekst for tekstens egen del

Foreløpige refleksjoner

- Dialog, medvirkning og engasjement er målet
- Elevene er faglig interessert
- Ønsker seg aktiviteter som er relevante for faget (ikke «fri»)
- Ønsker å delta aktivt i undervisningen gjennom dialog, gruppearbeid, prosjektarbeid og små forskningsprosjekter
- Nysgjerrige og utforskende også når det gjelder læringsformer

«Læreren snakker evig lenge»

MEN:

- Undervisningen blir beskrevet som ganske statisk/lite dialogisk
- Læreren snakker – elevene gjør oppgaver i boka eller på iPad
- Noen beskriver liten grad av samhandling, dialog og medvirkning
- Stort skille mellom det som *skjer*, og det elevene *ønsker*
- Det elevene *ønsker* samsvarer i stor grad med det vi forbinder med dialogisk undervisning

«... kanskje de ikke føler vi har fortjent det hvis vi har tullet mye»

- Skylder på penger og dårlig tid
- Undervisningsform styrt av behov for ro i klassen?
- Kan problembasert, dialogisk undervisning bidra til elevengasjement og faglig refleksjon?

Kilder

- Asterhan, C. S. C., Howe, C., Lefstein, A., Matusov, E. & Reznitskaya, A. (2020). Controversies and consensus in research on dialogic teaching and learning. *Dialogic pedagogy*, 8.
<https://doi.org/10.5195/dpj.2020.312>
- Bundsgaard, J. (2021, under arbeid). *A survey of practices in the subject*.
- Nordberg, N. H., Eriksen, H. L., & Hustadbråten, S. (2021). *Vurdering uten prøver : fagfornyelsen fra en lektors ståsted*. Universitetsforlaget.
- Nyhus, J. Ø., & Talsethagen, A. S. (2020). På jakt etter en definisjon: Hva er dybdelæring? I *Dypt og grunnleggende norskfaglig: Dybdelæring i teori og praksis* (s. 21-35). Landslaget for norskundervisning; Fagbokforlaget.
- Utdanningsdirektoratet. (2020). *Læreplanverket for Kunnskapsløftet/Fagfornyelsen*. Utdanningsdirektoratet.
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>
- Wegerif, R. (2013). *Dialogic*. London: Taylor & Francis Group.